

The Threshold Effects of Market Institutional Quality on Economic Growth with an Emphasis on Government Integrity

Atefeh Navah¹

Sara Ghobadi²

Hossein Sharifi Renani³

| sghobadi@iau.ac.ir

| h.sharifi@khuisf.ac.ir

Received: 27/Apr/2024 | Accepted: 02/Jul/2024

Abstract According to institutional growth models, efficient institutions positively influence economic growth. Among these institutions, market institutions play a vital role by preventing market failures and enhancing resilience to economic shocks. Government integrity—specifically through reducing corruption—can further strengthen the impact of these institutions on growth. This article aims to analyze the threshold effects of market institutional quality on the economic growth of 19 selected lower-middle-income developing countries, with a focus on government integrity, over the period 2014–2022. To measure market institutional quality, this study uses an index composed of the market regulator (averaging indicators for regulations and controls in the credit and labor markets) and the market stabilizer (measured by access to sound money). The results indicate that government integrity acts as a transition variable in the economic growth model, with a threshold of 0.017% and two identified regimes, each showing a positive impact on growth. While the market institutional quality index does not significantly impact growth in the first regime, once the government integrity index crosses the threshold into the second regime, market institutional quality positively affects economic growth. Additional control variables—including human capital, capital per capita, technology, and foreign trade—also demonstrate positive effects on economic growth.

Keywords: Economic Growth, Market Stabilizing Institutions, Market Regulating Institutions, Government Integrity, Sound Money.

JEL Classification: L51, O43, O47.

1. Ph.D. Student in Economics Science, Department of Accounting, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

2. Assistant, Professor of Economics, Department of Economics, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran. (Corresponding Author).

3. Associate Professor, Department of Accounting, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

تحلیل اثرهای آستانه‌ای کیفیت نهادی بازار بر رشد اقتصادی با تأکید بر صداقت دولت

عاطفه نواح

دانشجوی دکتری رشته علوم اقتصادی، گروه حسابداری، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

sgghobadi@iau.ac.ir

سارا قبادی

استادیار، گروه حسابداری، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. (نویسنده مسئول)

h.sharifi@khuisf.ac.ir

حسین شریفی رنایی

دانشیار، گروه حسابداری، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

مقاله پژوهشی

پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۱۰

دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۰۸

چکیده: مطابق با الگوهای رشد نهادی، برخورداری از نهادهای کارآمد بر رشد اقتصادی اثر مثبت دارد. در میان نهادهای موجود در هر کشور، نهادهای بازاری می‌توانند با جلوگیری از شکست در بازار و ایجاد مقاومت در برابر شوک‌ها از رشد اقتصادی حمایت کنند. در این میان صداقت دولت که به مثابه کاهش فساد در بدنه دولت است، می‌تواند به اثرگذاری بهتر نهادها بر رشد اقتصادی کمک کند. هدف مقاله حاضر تحلیل اثرهای آستانه‌ای کیفیت نهادی بازار بر رشد اقتصادی ۱۹ کشور منتخب در حال توسعه با درآمد متوسط رو به پایین با تأکید بر صداقت دولت، طی سال‌های ۲۰۲۲-۲۰۱۴ است. بدین منظور کیفیت نهادی بازار از میانگین شاخص‌های نهاد تنظیم‌کننده بازار (میانگین دو شاخص مقررات و کنترل‌های اعمال شده در بازار اعتبارات و مقررات و کنترل‌های اعمال شده در بازار کار) و نهاد تثبیت‌کننده بازار (شاخص دسترسی پول سالم) محاسبه شد. نتایج نشان داد که صداقت دولت متغیر انتقال تابع رشد اقتصادی با یک حد آستانه برابر با ۰/۰۱۷ درصد و دو رژیم آستانه‌ای است که در هر دو رژیم اثر مثبت بر رشد اقتصادی داشته است. شاخص کیفیت نهادی بازار در رژیم اول اثر معناداری بر رشد نداشته؛ اما با رسیدن شاخص صداقت دولت به حد آستانه و ورود به رژیم دوم، اثر کیفیت نهادی بر رشد اقتصادی مثبت بوده است. متغیرهای کنترلی موجود در الگو شامل سرمایه انسانی، سرمایه سرانه، فناوری و تجارت خارجی نیز بر رشد اقتصادی اثر مثبت داشته‌اند.

کلیدواژه‌ها: رشد اقتصادی، نهاد تثبیت‌کننده بازار، نهاد تنظیم‌کننده بازار، صداقت دولت، دسترسی به پول سالم.

طبقه‌بندی JEL: O47, O43, L51

مقدمه

رشد اقتصادی، منافع و مزایای فراوانی را با خود به همراه دارد، از این رو هر اقتصادی تلاش می‌کند تا رشد اقتصادی را به عنوان یک هدف دنبال نماید. بر همین اساس سیاست‌گذاران اقتصادی، همواره به دنبال رسیدن به نرخ‌های رشد بالاتر در کشورشان می‌باشند (قلی‌زاده و براتی، ۲۰۱۱). یافته‌های حاصل از مطالعات مختلف در زمینه رشد اقتصادی مؤید آن است که توضیح نرخ رشد اقتصادی، فقط از طریق عوامل مرسوم مانند سرمایه و نیروی کار، نتایج دقیقی به دست نمی‌دهد (Eftimoski and McLoughlin, 2019). تحقیقات نیک و کيفر^۱ (۱۹۹۵)، موآرو^۲ (۱۹۹۵)، هال و جونز^۳ (۱۹۹۹)، عاصم‌اغلو، جانسونو رابینسون^۴ (۲۰۰۱)، استرلی و لوین^۵ (۲۰۰۳) و رودریک، سابرامانیان و تریبی^۶ (۲۰۰۴) نشان داده‌اند که سرمایه‌های انسانی و فیزیکی و فناوری به عنوان عوامل مستقیم تأثیرگذار بر رشد و رفاه اقتصادی و نهادها به عنوان عوامل بنیادین یا عمیقاً تأثیرگذار بر رشد اقتصادی مطرح هستند. بر اساس این مطالعات، تنها عاملی که در بلندمدت باعث دستیابی به استانداردهای مطلوب زندگی می‌شود، برخورداری از نهادهای شایسته است. همچنین به منظور حصول اطمینان از رشد اقتصادی پایدار و ترمیم‌پذیری نظام اقتصادی نسبت به تکان‌های موجود، بایستی راهبردهای مبتنی بر جهش رشد با فرایند انباشت نهادسازی توأم گردد (محمدي و ندیری، ۲۰۱۴).

نهادهای قوام‌دهنده بازار شامل نهادهای تنظیم‌کننده بازار، نهادهای تثبیت‌کننده بازار، نهادهای مشروعیت بخش به بازار و نهادهای خالق بازار که توسط رودریک (۲۰۰۵) معرفی شده‌اند، از مجموعه نهادهایی هستند که با ممانعت از شکست بازار، ایجاد انعطاف‌پذیری در برابر شوک‌ها، توزیع مجدد منابع و مهار تعارض‌های اجتماعی و حفاظت از حقوق مالکیت به رشد اقتصادی کمک می‌نمایند (Rodrik, 2005). قوانین و مقررات حاکم بر بازار اعتبارات و بازار کار از جمله عواملی است که می‌تواند بر شکست بازار و در نتیجه رشد اقتصادی تأثیرگذار باشد. قوانین اصولاً به دلیل شکست‌های بازار تصویب و اجرا می‌شوند و از یک دیدگاه سبب افزایش رفاه و بهزیستی اجتماعی می‌شوند؛ البته باید در نظر داشت که قوانین و مقررات اضافی و پیچیده هم به نوبه خود باعث افزایش ناکارآمدی می‌شوند. در بازار اعتبارات از طریق قانون‌زدایی و رفع ممنوعیت، بازارهای اقتصادی ایجاد می‌شوند که با

1. Knack and Keefer
2. Mauro
3. Hall and Jones
4. Acemoglu, Johnson and Robinson
5. Easterly and Levine
6. Rodrik, Subramanian and Trebbi

توزیع ریسک میان افراد و در نتیجه کاهش ریسک، باعث افزایش سرمایه‌گذاری و به دنبال آن افزایش رشد اقتصادی می‌شوند. قوانین وضع شده در بازار کار مانند قوانین مربوط به اخراج کارگر و حداقل دستمزد نیز، نقش مهمی در عرضه و تقاضای نیروی کار ایفا می‌کنند و بر همین اساس بر سرمایه‌گذاری و رشد تأثیر مهمی دارند. این قوانین گاهی هم با ایجاد تغییرهای ساختاری در اقتصاد از گسترش و توسعه بنگاه‌ها جلوگیری می‌کنند و در برخی مواقع با انعطاف‌ناپذیر نمودن بازار کار باعث کاهش قدرت رقابتی می‌شود (صامتی و دیگران، ۲۰۱۰). علاوه بر مبحث شکست بازار، انعطاف‌پذیری در برابر شوک‌ها نیز به عنوان یکی دیگر از پیامدهای نهادی مطرح است. بهاتاچاریا^۱ (۲۰۰۹) معتقد است دسترسی به پول سالم معیاری برای سنجش انعطاف‌پذیری در برابر شوک‌ها است. دسترسی به پول سالم بر اهمیت پول و ثبات قیمت نسبی در فرایند مبادله تمرکز دارد. پول سالم یا به تعبیری پول با قدرت خرید نسبتاً پایدار در طول زمان، هزینه‌های مبادله را کاهش می‌دهد و مبادله را تسهیل می‌کند و در نتیجه آزادی اقتصادی را ارتقا می‌دهد (Gwartney et al., 2022).

صداقت دولت^۲ یکی از مفاهیم مهم اقتصادی است که در پیوند میان نهادهای بازار و رشد اقتصادی نقش اساسی دارد. صداقت دولت مفهومی است که با ادراک فساد^۳، ریسک رشوه‌خواری^۴ و کنترل فساد^۵ در دستگاه‌های دولتی در ارتباط است (Heritage, 2023). رشوه و فساد اقتصادی به عنوان پدیده‌ای شایع در اقتصادهای نوظهور، مانعی مهم برای توسعه اقتصادی محسوب می‌شود. سطح بالای صداقت دولت و به تعبیر دیگر سطح پایین فساد و رشوه‌خواری می‌تواند با فراهم نمودن زمینه‌های لازم، به اثرگذاری بهتر نهادهای موجود بر رشد اقتصادی کمک نماید. در عوض کنترل نامناسب و میزان بالای فساد، می‌تواند با تأثیر منفی بر سرمایه‌گذاری در سرمایه فیزیکی، سرمایه انسانی و بی‌ثباتی سیاسی رشد اقتصادی را کاهش دهد (حیدری هراتمه، ۲۰۲۲). درحقیقت وجود فساد و رشوه‌خواری با ایجاد عدم قطعیت در ارتباط با حقوق شخصی و اجتماعی و عدم اطمینان از بازگشت سرمایه و همچنین با هدر دادن سهم قابل‌ملاحظه‌ای از هر واحد پولی سرمایه‌گذاری شده، انگیزه سرمایه‌گذاری در بازار را کاهش می‌دهد و موجی از ناامیدی و دلسردی نسبت به سرمایه‌گذاری‌های جدید را به وجود می‌آورد (Tanzi and Davoodi, 1998).

1. Bhattacharyya
2. Government Integrity
3. Perceptions of Corruption
4. Bribery Risk
5. Control of Corruption
6. <https://www.heritage.org/>

مبنی بر اهمیت مباحث مطرح شده، در این پژوهش هدف آن است تا ضمن تحلیل اثرهای آستانه‌ای کیفیت نهادی بازار بر رشد اقتصادی ۱۹ کشور منتخب با درآمد متوسط رو به پایین، به تعیین نقش صداقت دولت در نحوه اثرگذاری کیفیت نهادی بازار بر رشد اقتصادی پرداخته شود. به‌منظور تأمین هدف پژوهش از روش رگرسیون انتقال ملایم تابلویی (PStR) با در نظر گرفتن دوره زمانی (۲۰۲۲-۲۰۱۴) استفاده می‌شود. در این راستا جهت تعیین کیفیت نهادی بازار از میانگین نهادهای تنظیم‌کننده و تثبیت‌کننده بازار استفاده می‌شود به‌طوری‌که در سنجش وضعیت نهادهای تنظیم‌کننده بازار از میانگین دو شاخص مقررات و کنترل‌های اعمال شده در بازار اعتبارات و بازار کار و در سنجش وضعیت نهادهای تثبیت‌کننده بازار از شاخص دسترسی به پول سالم استفاده می‌شود. نوآوری برجسته این پژوهش را می‌توان به تعیین نقش صداقت دولت در نحوه اثرگذاری کیفیت نهادی بازار بر رشد اقتصادی قیل و بعد از حد آستانه نسبت داد. بر این اساس مقاله حاضر در پنج بخش تنظیم می‌شود. پس از بیان مقدمه، بخش دوم به ارائه مبانی نظری موجود در حوزه رشد اقتصادی و ارتباط آن با نهادهای بازار و صداقت دولت می‌پردازد. در بخش سوم، به برخی از مهمترین و مرتبط‌ترین مطالعات انجام شده با موضوع پژوهش اشاره می‌شود. بخش چهارم دربرگیرنده تصریح الگو و معرفی متغیرها و همچنین نتیجه آزمون‌های آماری و برآورد الگو می‌باشد. در نهایت در بخش ششم به ارائه نتایج حاصل از پژوهش و برخی از پیشنهادهای سیاستی پرداخته می‌شود.

مبانی نظری

رشد اقتصادی با تأکید بر نهادهای بازار

عمده‌ترین نتیجه‌ای که از پژوهش‌ها و سیاست‌های توسعه‌ای در طول ۵۰ سال گذشته می‌توان گرفت این است که رشد اقتصادی، مؤثرترین روش برای رهایی از فقر و افزایش دسترسی جامعه به ابزارهای لازم برای برخورداری از یک زندگی بهتر است (Turrey and Maqbool, 2018). در این بین پریچت (۲۰۲۰) نیز نشان می‌دهد که به لحاظ تجربی در کشورهای با درآمد متوسط، رشد اقتصادی به‌عنوان یک ابزار کافی برای کاهش فقر محسوب می‌شود (Pritchett, 2020). مبنی بر اهمیت رشد اقتصادی، نظریه‌های متعددی تلاش نموده‌اند تا عوامل بنیادین رشد را تعیین نمایند. با گذشت زمان برخی از این نظریه‌ها با از دست دادن مقبولیت خود، جای خود را به نظریه‌های

جدید داده‌اند. در همین راستا، پس از آنکه مدل‌های رشد سولو^۱ (۱۹۵۶) و سوان^۲ (۱۹۵۶)، رومر^۳ (۱۹۸۶) و لوکاس^۴ (۱۹۸۸) نتوانستند دلیل تفاوت کشورها در رشد اقتصادی را تبیین کنند (Rodrik, 2005)، موج جدیدی از نظریه‌های رشد تحت عنوان مدل‌های نهادی و اقتصاد سیاسی شکل گرفتند (Snowdon and Vane, 2005). از نظر نورث (۱۹۹۰)، نهادها محدودیت‌های طراحی شده توسط انسان‌ها هستند که باعث شکل‌گیری تعامل‌های بشری می‌شوند. در حقیقت نهادها مجموعه انتخاب‌های افراد را تعیین و آن را محدود می‌کنند.

عاصم اوغلو و همکارانش (۲۰۰۵) بر این باورند که روند تکامل در نظریه‌های رشد علاوه بر جلب توجهات به سوی نهادها، باعث شده است تا اندیشمندان به این نکته دقت نمایند که تفاوت میان عواملی همچون مالیات، فناوری و سرمایه انسانی به دلیل تفاوت در نهادها است. عاصم اوغلو و رابینسون (۲۰۱۰)، ضمن تأکید بر اهمیت نهادهای اقتصادی در رشد اقتصادی، معتقدند نهادهای اقتصادی با تأثیر ویژه بر سرمایه‌گذاری در منابع فیزیکی، انسانی، فناوری و همچنین سازمان‌های تولید، باعث شکل‌گیری انگیزه کنشگران اصلی اقتصادی می‌شوند. همچنین از نظر آن‌ها، نهادهای سیاسی همچون شکل حکمرانی یعنی مردم‌سالاری یا دیکتاتوری بودن و محدودیت‌های سیاست‌مداران و نخبگان نیز باعث شکل‌گیری انگیزه‌ها در فضای سیاسی می‌شوند. کوز^۵ (۱۹۶۰)، کاهش عدم اطمینان و کاهش هزینه‌های مبادله در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی را به عنوان مهمترین کارکرد نهادها مطرح می‌کند. علاوه بر این نهادها به واسطه حمایت از حقوق مالکیت، تضمین اجرای قراردادها، بهبود انگیزه‌های کارآفرینی، حفظ ثبات در سطح کلان اقتصادی، مدیریت ریسک‌پذیری و خطر جویی واسطه‌های مالی، ارائه شبکه‌های تأمین اجتماعی و افزایش میزان پاسخگویی و انتقادپذیری حاکمان نیز، مجموعه‌ای از بسترهای مناسب سیاسی، فرهنگی، اقتصادی را در راستای کسب و انباشت مهارت برای افراد جامعه و همچنین انباشت سرمایه و تولید محصول برای بنگاه‌ها فراهم می‌کنند (North, 1990).

رودریک (۲۰۰۵)، نهادها را به چهار گروه مختلف شامل نهادهای خالق بازار^۶، نهادهای تنظیم‌کننده

1. Solow
2. Swan
3. Romer
4. Lucas
5. Coase
6. Market Creating Institutions

بازار^۱، نهادهای تثبیت کننده بازار^۲ و نهادهای مشروعیت بخش به بازار^۳ تقسیم کرده است، به طوری که این تقسیم بندی ضمن پوشش دادن تمامی ابعاد نهادهای آن ها را بر پایه کارکرد و وظایف اصلی شان از یکدیگر متمایز می سازد. اهمیت این تقسیم بندی از آنجا ناشی می شود که بازارها به خودی خود، ایجاد، تنظیم، تثبیت و توجیه نمی شوند. به عبارتی دیگر، اقتصادها برای ایجاد ساختار انگیزشی جهت تقویت و ثبات آهنگ رشد اقتصادی، سرمایه گذاری و کارآفرینی، علاوه بر نهادهای حامی حقوق مالکیت و اجرای قراردادهای، نیازمند نهادهایی هستند که زمینه لازم برای تسهیل مبادله، مقابله با شوک های تصادفی و تقسیم هزینه ناشی از شوک های ایجاد شده را فراهم نمایند. به طور کلی می توان گفت بازارها از یک سو به منظور کاهش سوءاستفاده از قدرت، درونی کردن آثار بیرونی، رفع معضل عدم تقارن اطلاعات، ایجاد استانداردهای تولید، ایمنی و غیره، به قوانین و مقررات تعریف شده و از سوی دیگر به منظور حل مشکلات بیکاری و تورم به ترتیبات مالی و پولی نیاز دارند (Rodrik, 2005 & 2007).

نهادهای خالق بازار با تضمین الزام به اجرای قراردادهای، از حقوق مالکیت محافظت می کنند. درحقیقت نهادهای خالق بازار، به حاکمیت قانون، کیفیت اجرای قوانین، اجرای شدن قراردادهای، خطر مصادره اموال، نحوه تغییر مقام های سیاسی و مواردی از این دست اشاره دارد. نهادهای تنظیم کننده بازار نهادهایی هستند که ضمن ممانعت از شکست بازار، باعث تنظیم آهنگ رشد اقتصادی در بلندمدت می شوند. زمانی که هزینه های مبادله در فرایند عملکرد اقتصادی مانع از درونی شدن آثار خارجی به کارگیری فناوری های نوین در بنگاه شوند، شکست بازار به وقوع می پیوندد. همچنین شکست بازار می تواند به دنبال اعمال کلاه بردارانه و ضد رقابتی، وجود اطلاعات ناقص یا متقارن نیز رخ دهد. از آن جایی که شکست بازار در کشورهای درحال توسعه پدیده ای فراگیر است، وجود نهادهای تنظیم کننده بازار از اهمیت و ضرورت بالایی برخوردار است. به طور کلی می توان گفت نهادهای تنظیم کننده بازار، مجموعه قواعد، قوانین و مقرراتی هستند که شکست های بازار و مشکلات سازمان ها را کاهش می دهند. نهادهای تثبیت کننده بازار، نهادهایی هستند که ضمن ایجاد انعطاف پذیری در برابر شوک ها، از طریق کاهش فشارهای تورمی و عدم ثبات در سطح کلان اقتصادی، از بحران های مالی نیز پیشگیری می کنند. توانمندی نهادهای تثبیت کننده بازار را می توان از طریق اقدام هایی همچون استقلال بخشی به بانک مرکزی و ایجاد شفافیت و اعتبار در فرایند بودجه ریزی و همانند آن افزایش داد. باید در نظر داشت که یکی از دلایل موفقیت اقتصادی کشورهای پیشرفته

1. Market Regulating Institutions
2. Market Stabilizing Institutions
3. Market Legitimizing Institutions

امروزی، وجود نهادهای پولی و مالی تثبیت‌کننده است. نهادهای مشروعیت‌بخش به بازار نیز ضمن توزیع مجدد منابع، تعارض‌های اجتماعی را مهار نموده و در هنگام بروز شوک‌ها، زمینه لازم برای حمایت‌های اجتماعی را فراهم می‌کنند (Rodrik, 2005 & 2007).

صداقت دولت و رشد اقتصادی

واژه صداقت، به فضیلت، فسادناپذیری، اجتناب از فریب و رفتار تصنعی اشاره دارد (Benner & Haan, 2008). هوبرتس و همکاران^۱ (۲۰۰۷)، صداقت را به‌عنوان کیفیت عمل بر اساس ارزش‌ها، هنجارها و اخلاق مناسب در نظر می‌گیرند (Nafi & Kamaluddin, 2019). در مدیریت دولتی، صداقت به درستکاری و امانت‌داری کارکنان در انجام وظایف رسمی، پرهیز از فساد و سوءاستفاده از قدرت اشاره دارد. کارکنان دولتی به پشتوانه برخورداری از معیارهای صداقت قادرند تا ضمن حفظ نظم و انضباط کاری، قوانین و مقررات سازمان خود را رعایت کنند و در قبال اعمال خود نیز پاسخگو باشند. این موضوع می‌تواند به‌عنوان عاملی مهم در القای ارزش‌های اخلاقی محسوب شود (Abd Aziz et al., 2015; Mwirigi et al., 2017; Kyrychenko, 2018). صداقت مقامات دولتی به‌عنوان یک عامل کلیدی در ایجاد اعتماد عمومی به دولت و همچنین به‌عنوان مفهومی محوری در حکمرانی خوب در نظر گرفته می‌شود (Nafi & Kamaluddin, 2019). از نظر لیو^۲ (۲۰۰۳)، صداقت دولت به مهربان و وفادار بودن دولت نسبت به مردم و پرهیز دولت از اقدام‌های فریبکارانه و غیراخلاقی اشاره دارد. در این بین زو^۳ (۲۰۰۴) خاطر نشان می‌کند که صداقت دولت هسته صداقت اجتماعی^۴ است و ادارات دولتی باید اقدام‌هایی را برای تقویت صداقت دولت و هدایت مسیر به سمت صداقت اجتماعی انجام دهند (Du et al., 2018). ای (۲۰۰۵) نیز استدلال می‌کند که صداقت دولت با میزان اعمال قدرت دولت برای حمایت از منافع عمومی ارتباط مستقیم دارد. درحقیقت زمانی که دولت، صداقت خود را از دست می‌دهد، مسئولیت و منافع عمومی از بین می‌روند و به‌دنبال آن با از بین رفتن اقتدار دولت، بحران‌های سیاسی و ناآرامی‌های اجتماعی به‌وجود می‌آیند.

از نظر سازمان هریتیج (۲۰۲۳) صداقت دولت سه مؤلفه ادراک فساد، ریسک رشوه‌خواری و کنترل فساد را دربر می‌گیرد. فساد از طریق ناامنی و اجبار و تهدید در روابط اقتصادی، آزادی اقتصادی را از بین

1. Huberts et al.

2. Liu

3. Zou

4. Social Integrity

می‌برد. یکی از بزرگترین نگرانی‌ها در ارتباط با فقدان صداقت دولت، وجود فساد نظام‌مند در نهادهای دولتی و تصمیم‌گیری در قالب اعمالی مانند رشوه‌دهی، اخاذی، تبعیض خویشاوندی، همدستی، اختلاس و سوءاستفاده از روابط است. فقدان صداقت دولت به واسطه افزایش هزینه فعالیت‌های اقتصادی، اعتماد عمومی و نشاط اقتصادی را کاهش می‌دهد. اقتصاددانان پنج کانال عمده برای اثرگذاری فساد بر رشد اقتصادی را شناسایی کرده‌اند. اولین مجرا مخدوش نمودن انگیزه‌ها و نیروهای بازار و تخصیص نادرست منابع است. دومین مجرا سوق دادن منابع انسانی به سوی فعالیت‌های رانت‌جویانه به جای فعالیت‌های مولد است. سومین مجرا ایجاد مالیات ناکارآمد بر تجارت و در نتیجه افزایش هزینه‌های تولید و کاهش سودآوری سرمایه‌گذاری است. چهارمین مجرا کاهش کیفیت منابع و در نتیجه کاهش بهره‌وری سرمایه‌گذاری است. پنجمین مجرا، اتلاف منابع و کاهش هزینه‌های عمومی به دنبال رفتارهای رانت‌جویانه است (Mauro, 1995; Tanzi, 1998; Gupta, 2000; Gyimah-Brempong, 2002). علی‌رغم وجود اجماع گسترده پیرامون تأثیر منفی فساد بر رشد و توسعه اقتصادی، برخی از محققان استدلال می‌کنند که فساد ممکن است منافع اقتصادی نیز به دنبال داشته باشد؛ زیرا ضمن فراهم نمودن فرصت‌هایی برای دور زدن مقررات ناکارآمد و تشریفات اداری، فرصت اصلاح ناکامی‌ها و ناکارآمدی‌های دولت به وسیله بخش خصوصی را نیز فراهم می‌نماید. همچنین به‌طور بالقوه می‌تواند با حذف موانع دیوان‌سالارانه و کاهش هزینه‌های مبادله، زمینه ورود شرکت‌ها به بازار و در نتیجه رشد اقتصادی را ایجاد نماید (Chene, 2014).

مروری بر مطالعات پیشین

مطالعات داخلی

مرور بر مطالعات داخلی حاکی از وجود دو گروه عمده از مطالعه‌ها با محوریت بررسی تأثیر نهادها بر رشد اقتصادی و تأثیر فساد بر رشد اقتصادی است. در ادامه ابتدا به مطالعه‌های داخلی مربوطه در زمینه اثرگذاری نهادها بر رشد اقتصادی و سپس اثرگذاری فساد بر رشد اقتصادی پرداخته می‌شود: **پورعلی و همکاران (۲۰۲۱)** با استفاده از روش حداقل مربعات معمولی پویا (DOLS) به بررسی تأثیر شاخص‌های کلان اقتصادی و نهادی (شاخص ترکیبی حکمرانی خوب) بر رشد اقتصادی در ۱۵ کشور منتخب در حال توسعه طی دوره زمانی ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۹ پرداختند و نتیجه گرفتند که در بین متغیرهای کلان اقتصادی، تورم و بدهی‌های خارجی دارای تأثیر منفی بر رشد اقتصادی می‌باشند و تجارت بین‌الملل،

سرمایه انسانی و سرمایه فیزیکی دارای تأثیر مثبت بر رشد اقتصادی بوده‌اند. در ارتباط با متغیرهای نهادی نیز، شاخص ترکیبی عوامل نهادی تأثیر مثبت بر رشد اقتصادی داشته است. نتیجه مطالعه **خیاط رسولی و همکاران (۲۰۲۱)** که با به کارگیری روش خودرگرسیون برداری تابلویی (PVAR) به تحلیل اثر کیفیت نهادی و نوع سیستم مالی بر رشد اقتصادی منتخبی از کشورهای اسلامی طی دوره زمانی ۲۰۱۷-۱۹۹۶ پرداختند، حاکی از آن بود که کیفیت نهادی دولت و نظام مالی مبتنی بر بانک بیشترین اثر را روی رشد اقتصادی کشورهای منتخب داشته است. **مبارک و همکاران (۲۰۱۸)** نیز با به کارگیری روش رگرسیونی انتقال ملایم داده‌های ترکیبی (PSTR) به بررسی رابطه بین کیفیت نهادی، حقوق مالکیت فکری و سرمایه انسانی با رشد اقتصادی کشورهای گروه ۷ و گروه ۸ کشور اسلامی در حال توسعه طی دوره زمانی ۲۰۱۵-۱۹۹۶ پرداخته و نشان دادند که در این گروه از کشورها با رد فرضیه خطی بودن، یک مدل دو رژیمی با اندازه آستانه‌ای ۰/۱۹۲۱ برای شاخص‌های کیفیت نهادی وجود داشته است. از طرفی شاخص‌های کیفیت نهادی، آزادی اقتصادی، حقوق مالکیت، سرمایه انسانی و سایر متغیرهای کنترلی بر رشد اقتصادی در کشورهای مورد مطالعه اثر مثبت داشته‌اند که با شدت بیشتر در مقادیر بالاتر از حد آستانه‌ای محاسبه شده برای شاخص‌های کیفیت نهادی، شاخص‌های آزادی اقتصادی، حقوق مالکیت است. علاوه بر این، متغیر سرمایه فیزیکی در هر دو رژیم تأثیر مثبت بر رشد اقتصادی داشته است. **گوهری و همکاران (۲۰۱۸)** با به کارگیری روش گشتاورهای تعمیم یافته سیستمی (GMM-Sys)^۱ به تحلیل اثر کیفیت نهادی و توسعه بخش بانکی بر رشد اقتصادی ۲۴ کشور در حال توسعه با درآمد متوسط رو به بالا طی سال‌های ۲۰۱۵-۱۹۹۶ پرداختند و نشان دادند که ارتقای کیفیت نهادی در کنار اثر بخشی مثبت آن بر رشد اقتصادی از اندازه تأثیر منفی توسعه بخش بانکی بر رشد اقتصادی می‌کاهد. در کشورهای صادرکننده نفت نیز میزان اثرپذیری رشد اقتصادی از کیفیت نهادی در سطحی پایین‌تر از کشورهای غیرنفتی قرار دارد. **محمدی و ندیری (۲۰۱۴)** با استفاده از روش اقتصادسنجی گشتاورهای تعمیم یافته (GMM) به بررسی تأثیر نهادهای خالق بازار، تنظیم‌کننده بازار، تثبیت‌کننده بازار و مشروعیت بخش به بازار بر رشد اقتصادی منتخبی از کشورهای جهان طی دوره زمانی (۲۰۰۹-۱۹۸۰) پرداخته و بدین نتیجه دست یافتند که نهادهای خالق بازار و نهادهای تثبیت‌کننده بازار بر تولید ناخالص داخلی سرانه تأثیر گذار هستند، در حالی که تأثیر گذاری نهادهای تنظیم‌کننده بازار و مشروعیت بخش به بازار بر رشد اقتصادی محل تردید می‌باشد.

1. System Generalized Method of Moments

از میان مطالعات داخلی که با محوریت بررسی اثرگذاری فساد بر رشد اقتصادی انجام شده است، می‌توان به مطالعات زیر اشاره نمود:

حیدری هراتمه (۲۰۲۲) با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم‌یافته (GMM) به تحلیل اثر فساد بر سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی در ۴۴ کشور منتخب جهان طی دوره زمانی (۱۳۸۶-۱۳۹۹) پرداخت و نشان داد که فساد ضمن ممانعت از رشد اقتصادی، با منحرف کردن سرمایه‌گذاری بین‌المللی بر سرمایه‌گذاری در یک اقتصاد باز نیز تأثیر می‌گذارد. **حسنی‌مقدم و همکاران (۲۰۲۱)** نیز با استفاده از روش برآوردی گشتاورهای تعمیم‌یافته تابلویی (PGMM) و خودرگرسیون برداری تابلویی (PVAR) به بررسی نقش کنترل فساد در اثرگذاری سیاست‌های پولی و مالی بر رشد اقتصادی در منتخبی از کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا طی دوره زمانی (۲۰۱۹-۲۰۲۰) میلادی پرداخته و نتیجه گرفتند که متغیرهای کنترل فساد و همچنین اثر متقاطع کنترل فساد و نقدینگی و اثر متقاطع کنترل فساد و مخارج مصرفی نهایی دولت بر رشد اقتصادی اثر مثبت داشته‌اند. از طرفی متغیرهای نقدینگی و مخارج مصرفی نهایی دولت بر رشد اقتصادی بدون کنترل فساد اثر منفی داشته‌اند. نتایج مطالعه **محسنی زنوزی و همکاران (۲۰۱۷)** با به‌کارگیری روش گشتاورهای تعمیم‌یافته تابلویی (GMM) برای تحلیل اثر کنترل فساد و نقدینگی بر رشد اقتصادی ۳۱ کشور منتخب در حال توسعه طی دوره زمانی ۲۰۱۴-۲۰۲۰ حاکی از آن بود که کنترل فساد رشد اقتصادی را در کشورهای مورد بررسی افزایش داده است. از طرفی در صورت کنترل همزمان فساد و نقدینگی، نقدینگی بیشتر می‌تواند از طریق کنترل فساد به رشد اقتصادی بیشتر بی‌انجامد. از دیگر نتایج این مطالعه اثر مثبت جهانی‌سازی و سرمایه‌سرنانه بر رشد اقتصادی کشورهای منتخب می‌باشد. **حیدری و همکاران (۲۰۱۴)** با استفاده از مدل رگرسیونی انتقال ملایم تابلویی (PSTR) به بررسی تأثیرهای آستانه‌ای بالقوه در رابطه بین شاخص کنترل فساد و رشد تولید ناخالص داخلی در کشورهای عضو گروه دی هشت طی دوره زمانی (۲۰۱۱-۱۹۹۶) میلادی پرداختند و نشان دادند که رابطه‌ای غیرخطی و مدلی با دو رژیم وجود داشته که در هر دو رژیم متغیر کنترل فساد بر رشد تولید ناخالص داخلی تأثیر مثبت داشته، به‌طوری‌که این تأثیر در رژیم دوم و پس از عبور از سطح بالای فساد به سطوح پایین‌تر آن، افزایش داشته است.

مطالعات خارجی

مرور بر مطالعات خارجی نیز حاکی از وجود سه گروه عمده از مطالعات با محوریت بررسی تأثیر صداقت دولت بر رشد اقتصادی، تأثیر فساد بر رشد اقتصادی و تأثیر نهادها بر رشد اقتصادی است.

در ادامه ابتدا به مطالعات خارجی مربوطه در زمینه اثرگذاری صداقت دولت بر رشد اقتصادی، سپس اثرگذاری فساد بر رشد اقتصادی و در نهایت تأثیر نهادهای بر رشد اقتصادی پرداخته می‌شود:

نتیجه مطالعه احمد و همکاران^۱ (۲۰۲۳) که با استفاده از رویکردهای حداقل مربعات معمولی^۲، مدل اثرهای تصادفی و حداقل مربعات قوی^۳ به بررسی اثرهای تجزیه شده و ترکیبی آزادی اقتصادی بر رشد اقتصادی کشورهای بنگلادش، هند، پاکستان و سریلانکا طی دوره زمانی (۲۰۲۱-۱۹۹۵) پرداخته، حاکی از آن است که حقوق مالکیت، آزادی تجارت، انتخاب سرمایه‌گذاری و آزادی مالی تأثیر مثبت، قوی و قابل توجهی بر رشد اقتصادی دارند، این در حالی است که افزایش بار مالیاتی مانع از توسعه اقتصادی می‌شود. در این میان تأثیر صداقت دولت بر رشد اقتصادی غیرقطعی و مبهم بوده است. سرولو-ویو و همکاران^۴ (۲۰۲۳) با استفاده از روش تحلیل مقایسه‌ای کیفی^۵ (QCA) به تحلیل اثر صداقت دولت، آزادی کسب‌وکار، آزادی کار و بار مالیاتی بر رشد تولید ناخالص داخلی و بیکاری ۲۳ کشور عضو منطقه یورو طی دوره زمانی (۲۰۱۹-۲۰۱۵) پرداختند و بدین نتیجه دست یافتند که ترکیب سطوح بالای آزادی کسب‌وکار، آزادی کار و صداقت دولت باعث ایجاد سطوح بالایی از رشد اقتصادی و کاهش نرخ بیکاری می‌شود. نتایج مطالعه اوزیلماز^۶ (۲۰۲۲) که با استفاده از روش رگرسیون چندک مقطعی^۷ و رگرسیون حداقل مربعات تلفیقی^۸ به بررسی تأثیر آزادی اقتصادی بر رشد اقتصادی ۱۵۵ کشور جهان با در نظر گرفتن داده‌های سال ۲۰۲۱ میلادی پرداخته است، حاکی از آن است که صداقت دولت، آزادی تجارت، سلامت مالی، آزادی کسب‌وکار، آزادی مالی، حقوق مالکیت و آزادی پولی تأثیر مثبت و مخارج دولت تأثیر منفی بر رشد اقتصادی داشته‌اند. از جدیدترین مطالعات خارجی با محوریت بررسی اثرگذاری فساد بر رشد اقتصادی، می‌توان به مطالعه زیر اشاره نمود:

بیرت و همکاران^۹ (۲۰۲۳) با استفاده از تحلیل رگرسیون درختی^{۱۰} به بررسی اثرهای مستقیم و غیرمستقیم بالقوه فساد بر رشد اقتصادی ۱۰۳ کشور منتخب جهان طی دوره زمانی (۲۰۱۷-۱۹۹۶)

1. Ahmed *et al.*
2. Ordinary Least Squares
3. Robust Least Squares
4. Cervello-Royo *et al.*
5. The Qualitative Comparative Analysis
6. Özyilmaz
7. Cross-Section Quantile Regression
8. Pooled Least Squares Regression
9. Beyaert *et al.*
10. Regression-Tree Analysis

پرداختند و نشان دادند که فساد هیچ تأثیر مستقیمی بر رشد اقتصادی ندارد؛ اما به‌طور غیرمستقیم رشد اقتصادی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. علاوه بر این اقتصاد کشورهایی که به کنترل فساد می‌پردازند در مقایسه با اقتصاد کشورهایی که با میزان بالای فساد مواجه هستند، از ثبات بیشتر برخوردار است. در ادامه نیز به یکی از جدیدترین مطالعات خارجی در زمینه بررسی اثر آستانه‌ای نهادها بر رشد اقتصادی اشاره می‌شود.

اوگبارو^۱ (۲۰۱۹) با استفاده از روش رگرسیون آستانه‌ای پویای تابلویی (PDSIR) به تحلیل اثر آستانه‌ای کیفیت نهادی بر رشد اقتصادی ناشی شده از استفاده از زیرساخت‌های کارآمد در ۴۱ کشور عضو صحرای آفریقایی دوره زمانی ۲۰۱۵-۱۹۹۶ پرداخت و بدین نتیجه دست یافت که رابطه بین استفاده از زیرساخت‌های اقتصادی کارآمد و رشد اقتصادی با توجه به کیفیت نهادی غیرخطی بوده است. حد آستانه شاخص کیفیت نهادی که استفاده کارآمد از زیرساخت‌ها را در تحریک رشد تضمین می‌کند، برابر با ۰/۴۱۰ بوده است. به‌طور متوسط، کشورهای منطقه صحرای آفریقا زیر این سطح آستانه عمل می‌کنند و از این‌رو رشد ضعیفی دارند.

روش پژوهش

تصریح الگو و معرفی متغیرها

برای دستیابی به هدف این مقاله که تعیین و تحلیل حد آستانه اثرگذاری شاخص کیفیت نهادی بازار بر رشد اقتصادی با تأکید بر صداقت دولت در ۱۹ کشور منتخب درحال توسعه با درآمد متوسط رو به پایین^۲ طی دوره زمانی ۲۰۲۲-۲۰۱۴ است، از الگوی رگرسیون انتقال ملایم تابلویی (PStR) که روشی برای تعیین حد آستانه است، استفاده می‌شود. بدین منظور از مطالعات **گونزالز و همکاران^۳ (۲۰۱۷)** و **کولیتاز و هارولین^۴ (۲۰۰۶)** پیروی می‌شود که بر اساس الگویی دارای دو حد آستانه و یک تابع انتقال و به‌صورت زیر تصریح می‌شود:

$$GDPPG_{it} = \pi_i + \alpha_1 k_{it} + \alpha_2 TSE_{it} + \alpha_3 INT_{it} + \alpha_4 TRD_{it} + \lambda_0 IQ_{it} F(IQ_{it}, GI_{it}; \gamma, c) + \mu_{it} \quad (1)$$
$$t = 1, \dots, T \quad i = 1, \dots, N$$

1. Ogbaro

۲. کشورهای منتخب شامل الجزایر، آنگولا، بنگلادش، کامرون، مصر، هندوراس، هند، اندونزی، ایران، کنیا، پاکستان، فیلیپین، کنگو، سنگال، سریلانکا، تانزانیا، تونس، مراکش و نیکاراگوئه است.

3. González *et al.*

4. Colletaz and Hurlin

در معادله (۱) π_i اثرهای ثابت مقاطع، α_i ضرایب برآوردی، λ_0 ضریب تابع انتقال t بیانگر زمان، i نشان‌دهنده مقاطع (کشورها) و μ_{it} نیز جز خطا است. $GDPPG_{it}$ بیانگر رشد تولید ناخالص داخلی سرانه (نسبت تولید ناخالص داخلی به جمعیت) به عنوان متغیر وابسته است. داده‌های مربوط به این متغیر از تارنمای بانک جهانی (WDI) استخراج می‌شود. GI_{it} متغیرهای مستقل اثرگذار بر رشد اقتصادی شامل متغیر نهادی صداقت دولت است که دربرگیرنده معیارهای کنترل فساد، ریسک رشوه‌خواری و ادراک فساد است. مقیاس این شاخص رتبه است و داده‌های مربوط به آن از تارنمای سازمان هریتیج استخراج می‌شود.

IQ_{it} کیفیت نهادی بازار است که از میانگین ساده نهاد تنظیم‌کننده بازار و نهاد تثبیت‌کننده بازار حاصل می‌شود. به منظور سنجش کیفیت نهادهای تنظیم‌کننده بازار از میانگین دو شاخص مقررات و کنترل‌های اعمال شده در بازار اعتبارات و مقررات و کنترل‌های اعمال شده در بازار کار استفاده می‌شود. برای سنجش کیفیت نهادهای تثبیت‌کننده بازار نیز از شاخص دسترسی پول سالم استفاده می‌شود و داده‌های مربوط به هر سه شاخص از تارنمای سازمان فریزر^۱ استخراج می‌شود.

دیگر متغیرهای مستقل شامل متغیرهای پایه‌ای مدل‌های رشد اقتصادی همچون K_{it} سرمایه فیزیکی سرانه (انباشت سرمایه ناخالص به قیمت ثابت سال ۲۰۱۵ میلادی بر حسب دلار تقسیم بر نیروی کار)، TSE_{it} سرمایه انسانی (درصد ثبت نام ناخالص در مقطع متوسطه)، INT_{it} فناوری (درصدی از جمعیت که از اینترنت استفاده می‌کنند) و TRD_{it} تجارت خارجی (نسبت مجموع صادرات و واردات به تولید ناخالص داخلی) می‌باشد که داده‌های مربوط به این متغیرها از تارنمای بانک جهانی (WDI) استخراج می‌شود.

تابع $F(IQ_{it}, GI_{it}; \gamma, c)$ بیانگر تابع انتقالی است که پیوسته و کراندار بوده و بین صفر و یک قرار می‌گیرد. در این الگو متغیر انتقال از بین متغیرهای توضیحی یا وقفه متغیر وابسته و یا متغیر دیگری که خارج از الگو است ولی از لحاظ مبانی نظری با الگو مورد مطالعه مرتبط است و عامل ایجاد رابطه غیرخطی می‌باشد، قابل انتخاب است (شهبازی و سعیدپور، ۲۰۱۳). در این مقاله متغیر صداقت دولت (GI_{it}) به عنوان متغیر انتقال و متغیر کیفیت نهادی بازار (IQ_{it}) به عنوان متغیر دارای اثرهای آستانه‌ای در نظر گرفته می‌شود. تابع انتقال به پیروی از گونزالز و همکاران (۲۰۱۷)، به صورت لاجستیکی به صورت زیر تصریح می‌گردد:

$$F(IQ_{it}, GI_{it}; \gamma, c) = [1 + \exp(-\gamma \pi(IQ_{it} - c_1))]^{-1}, \gamma > 0, c_1 \leq c_2 \leq \dots \leq c_m \quad (2)$$

در معادله (۲) c_j برداری m بعدی از مقدار حدهای آستانه‌ای است. γ نیز پارامتر شیب است که سرعت انتقال از یک رژیم به رژیم دیگر را نشان می‌دهد.

در الگوی PStR ضرایب تخمینی با توجه به مشاهدات متغیر انتقال و پارامتر شیب به صورت پیوسته میان دو حالت حدی $F=0$ و $F=1$ تغییر می‌یابد که این دو حالت حدی به صورت زیر تصریح می‌گردند:

$$Y = \begin{cases} \mu_i + \beta_0 X_{it} + u_{iu} & F = 0 \\ \mu_i + (\beta_0 + \beta_1) X_{it} + u_{it} & F = 1 \end{cases} \quad (3)$$

از آنجا که پارامترهای، با پارامتر شیب در تابع انتقال متناسب هستند، می‌توان آزمون خطی بودن را انجام داد. مبنای کار در این آزمون، آماره‌های ضریب لاگرانژ والد (LM_W)، ضریب لاگرانژ فیشر (LM_F) و نسبت درست‌نمایی (LR) است که توسط کولیتاز و هارولین (۲۰۰۶) ارائه شده‌اند. گام بعدی پس از تأیید وجود رابطه غیرخطی میان متغیرها، اطمینان از نبود رابطه غیرخطی در باقیمانده‌ها است. پس از اطمینان از غیرخطی بودن رابطه بین متغیرها، عدم وجود رابطه غیرخطی بین باقیمانده‌ها و انتخاب یک تابع انتقال، لازم است به تعیین انتخاب تعداد حدهای آستانه‌ای برای مدل نهایی پرداخته شود. گونزالز و همکاران (۲۰۱۷)، برای تبیین تغییرپذیری پارامترها، لحاظ کردن یک یا دو مقدار آستانه‌ای ($m=1$ یا $m=2$) را کافی دانسته و بیان می‌کنند که برای $m=1$ ، مدل PStR با توجه به مقادیر کمتر و بیشتر متغیر انتقال (q_{it}) در مقایسه با مقدار حد آستانه‌ای (C_1) و با یک تابع انتقال یکنواخت، دو رژیم حدی وجود خواهد داشت. چنانچه پارامتر شیب به سمت بی‌نهایت میل کند، مدل PStR به مدل دو رژیمی آستانه‌ای تابلویی PTR تبدیل می‌شود. در واقع، تابع انتقال زمانی که $q_{it} > C_1$ باشد، مقدار یک و در غیر این صورت مقدار صفر را اختیار می‌کند. در حالت $m=2$ ، نقطه حداقل تابع انتقال در $\frac{C_1+C_2}{2}$ رخ می‌دهد و مقدار یک را برای مقادیر کمتر و بیشتر متغیر انتقال (IQ_{it}) لحاظ می‌کند و در صورتی که پارامتر شیب به سمت بی‌نهایت میل کند، مدل PStR تبدیل به یک مدل آستانه‌ای سه رژیمی می‌شود. اگر پارامتر شیب به سمت صفر میل کند، با هر تعداد حد آستانه‌ای، مدل PStR، یک مدل رگرسیونی خطی یا همگن با اثرهای ثابت خواهد بود.

نتیجه آزمون‌های آماری و برآورد الگو

آمار توصیفی مربوط به متغیرهای مورد استفاده در الگوی پژوهش در **جدول (۱)** ارائه شده است.

جدول ۱: آمار توصیفی

متغیر	نماد	میانگین	حداقل	حداکثر
رشد تولید ناخالص داخلی سرانه	GDPPG	۲۶۱۵/۰۱۶	۸۷۴/۳۶۷	۵۴۰۱/۴۵۶
صداقت دولت	GI	۳۰/۷	۱۲/۸	۴۸/۱
کیفیت نهادی بازار	IQ	۷/۱۱۴	۴/۴۴۵	۸/۸۲۸
سرمایه فیزیکی سرانه	K	۵۴۰۲۵۹	۲۶۸۴/۵۷	۶۸۹۹۷۹۳
سرمایه انسانی (درصد ثبت‌نام ناخالص در مقطع متوسطه)	TSE	۲۴/۳۵۱	۳/۰۹۲	۷۲/۹۶۱
افرادی که از اینترنت استفاده می‌کنند (درصدی از جمعیت)	INT	۳۲/۷۱۹	۴/۴	۸۵
تجارت خارجی (درصدی از تولید ناخالص داخلی)	TRD	۵۸/۷۵۷	۲۴/۷۰۱	۱۳۰/۷۷۷

منبع: یافته‌های پژوهش

برای بررسی مانایی داده‌های پانل می‌توان از آزمون‌های ریشه واحد دیکی فولر تعمیم‌یافته^۱، لوین، لین و چاو^۲، فیشر^۳، ایم، شین و پسران^۴، هادری^۵ و پسران استفاده کرد که البته انتخاب آزمون مناسب از بین این آزمون‌ها در گام اول نیازمند بررسی وجود وابستگی مقطعی است، به‌طوری‌که در صورت وجود وابستگی مقطعی لازم است از آزمون پسران استفاده شود و در غیر این صورت می‌توان از سایر آزمون‌ها استفاده نمود. نتایج آزمون وابستگی مقطعی پسران برای متغیرهای مدل (۱) در **جدول (۲)** ارائه شده است. فرضیه صفر در این آزمون عدم وجود وابستگی مقطعی در متغیرهای مورد آزمون است و فرضیه مخالف از وجود وابستگی مقطعی حکایت دارد.

1. Augmented Dicky Fuller
2. Levin, Lin, Chu
3. Fisher
4. Im, Shin and Pesaran
5. Hadri

جدول ۲: نتیجه آزمون استقلال مقطعی پسران

آماره CD	احتمال آماره
۷/۶۴	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج به‌دست آمده در **جدول (۲)** نشان می‌دهد که احتمال آماره آزمون CD از ۰/۰۵ کوچکتر است، بدین ترتیب فرضیه صفر مبنی بر عدم وجود وابستگی مقطعی در مدل پژوهش رد می‌شود و مقاطع به یکدیگر وابسته هستند. با توجه به وجود وابستگی مقطعی بین متغیرها، برای آزمون مانایی از آزمون پسران (CIPS)، که وجود وابستگی بین مقاطع را در نظر می‌گیرد، استفاده می‌شود. **جدول (۳)** نتایج آزمون ریشه واحد داده‌های پانلی را در سطح نمایش می‌دهد.

جدول ۳: نتایج آزمون مانایی پسران CIPS

نام متغیر	نماد متغیر	آماره t	احتمال آماره
رشد تولید ناخالص داخلی سرانه	GDPPG _{it}	-۲/۲۲۷	* < ۰/۱
شاخص صداقت دولت	GL _{it}	-۵/۱۸۰	< ۰/۰۱
کیفیت نهادی بازار	IQ _{it}	-۶/۷۳۳	< ۰/۰۱
تجارت خارجی	TRD _{it}	-۵/۷۳۷	< ۰/۰۱
سرمایه انسانی	TSE _{it}	-۳/۳۵۷	< ۰/۰۱
فناوری	P _{it}	-۵/۱۷۵	< ۰/۰۱
سرمایه فیزیکی سرانه	K _{it}	-۷/۲۷۲	< ۰/۰۱

منبع: یافته‌های پژوهش

* متغیر در سطح اطمینان ۹۰ درصد مانا است.

مطابق با نتایج **جدول (۳)** آزمون مانایی عدم وجود ریشه واحد را برای تمام متغیرهای موجود در مدل پژوهش تأیید می‌کند. بدین ترتیب بدون نگرانی از ایجاد رگرسیون کاذب می‌توان به برآورد مدل اقدام نمود.

همان‌طور که پیش‌تر بیان شد شرط استفاده از روش PSIR اطمینان از غیرخطی بودن مدل است. بدین ترتیب آزمون تشخیص خطی یا غیرخطی بودن مدل با فرضیه صفر خطی بودن مدل و فرضیه

مخالف غیرخطی بودن مدل انجام می‌شود. در صورتی که احتمال آماره از $0/05$ کوچکتر باشد، فرضیه خطی بودن رد می‌شود و غیرخطی بودن مدل نتیجه گرفته می‌شود. نتایج مربوط به آزمون تشخیصی خطی بودن مدل در **جدول (۴)** ارائه شده است.

جدول ۴: نتیجه آزمون خطی بودن مدل

آماره LR	احتمال آماره
۱/۹۸	۰/۰۴۳

منبع: یافته‌های پژوهش

مطابق با نتایج **جدول (۴)**، آماره LR برای تشخیص خطی بودن مدل در سطح معنی‌داری ۹۵ درصد از وجود رابطه غیرخطی میان متغیرهای مدل حکایت دارد.

اکنون که از وجود رابطه غیرخطی بودن مدل اطمینان حاصل شد، اقدام به تعیین تعداد مکان‌های آستانه‌ای می‌شود. بر اساس پیشنهاد **کولیتاز و هارولین (۲۰۰۶)** مدل در دو حالت وجود یک حد آستانه و وجود دو حد آستانه تخمین زده می‌شود. سپس در هر یک از این حالات مقادیر مجموع مجذور باقیمانده‌ها با استفاده از معیارهای آکائیک و شوارتز بیزین^۱ با یکدیگر مقایسه می‌شود و مدلی که دارای مقدار آماره کوچکتری است، پذیرفته می‌شود. در صورتی که نتایج معیارهای آکائیک و شوارتز با هم یکسان نباشد، بهتر است معیار شوارتز بیزین ملاک انتخاب قرار بگیرد.

جدول ۵: نتیجه آزمون تعیین تعداد حدهای آستانه‌ای

تعداد حد آستانه	مجموع مجذور باقیمانده‌ها	معیار آکائیک	معیار شوارتز بیزین
۱	۰/۱۸۸۵	-۶۶۹/۱۵	-۶۴۴/۰۲
۲	۰/۱۸۱۵	-۶۶۴/۷۳	-۶۳۶/۴۵

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج **جدول (۵)** نشان می‌دهد که مدل با وجود یک حد آستانه از معیار آکائیک و شوارتز-بیزین کوچکتری نسبت به مدل دارای یک حد آستانه برخوردار است؛ بنابراین مدل با وجود یک حد آستانه کارایی بیشتری دارد. نتایج حاصل از برآورد مدل با یک حد آستانه و دو رژیم حدی در **جدول (۶)** ارائه شده است.

جدول ۶: نتایج برآورد مدل پژوهش به روش PSTR

متغیر وابسته: رشد سرانه $GDPPG_{it}$				متغیر انتقال: صداقت دولت GI_{it}			
متغیرهای آستانه‌ای							
بخش خطی (رژیم اول)				بخش غیرخطی (رژیم دوم)			
نام متغیر	نماد	ضریب	آماره t	احتمال آماره	ضریب	آماره t	احتمال آماره
شاخص کیفیت نهادی بازار	IQ_{it}	۰/۰۲۶	۰/۴۸	۰/۶۳۵	۰/۱۱۴	۲/۱۷	۰/۰۳۲
شاخص صداقت دولت	GI_{it}	۰/۶۶۴	۴/۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۰۰	۳/۳۶	۰/۰۰۱
متغیرهای کنترل							
نام متغیر	نماد	ضریب	آماره t	احتمال آماره			
سرمایه انسانی	TSE_{it}	۰/۱۲۴	۱/۸۶	۰/۰۶۵			
سرمایه فیزیکی سرانه	K_{it}	۰/۱۸۸	۳/۹۱	۰/۰۰۰			
فناوری	INT_{it}	۰/۰۹۴	۳/۶۶	۰/۰۰۰			
تجارت خارجی	TRD_{it}	۰/۱۱۹	۲/۳۷	۰/۰۱۹			
عرض از مبدأ	C	۰/۱۳۹	۳/۱۳	۰/۰۰۲			
حدآستانه متغیر انتقال صداقت دولت $GI_{it} = ۰/۰۱۷$				شیب تابع انتقال $= ۰/۵۷$			

منبع: یافته‌های پژوهش

مطابق با نتایج جدول (۶) مقدار حدآستانه متغیر انتقال صداقت دولت برابر با ۰/۰۱۷ درصد حاصل شده است که نشان می‌دهد وقتی شاخص صداقت دولت که بین صفر تا یک استانداردسازی شده است به ۰/۰۱۷ درصد برسد نحوه یا میزان اثرگذاری متغیر صداقت دولت بر رشد اقتصادی تغییر خواهد یافت و تابع رشد اقتصادی از یک رژیم به رژیم دیگری منتقل می‌شود. به عبارتی این حد نقطه انتقال تابع رشد اقتصادی است و شروع رژیم حدی دوم را نشان می‌دهد. شیب تابع انتقال که سرعت انتقال رشد اقتصادی از رژیم اول به رژیم دوم را نشان می‌دهد، برابر با ۰/۵۷ حاصل شده است. ضریب برآوردی شاخص صداقت دولت در رژیم اول (قبل از رسیدن این متغیر به حدآستانه خود) برابر با ۰/۶۶۴ و در رژیم دوم (بعد از عبور این متغیر از حدآستانه خود) برابر با ۰/۱ است. به عبارتی در رژیم اول و دوم یک درصد افزایش در صداقت دولت به ترتیب منجر به ۰/۶۶۴ و ۰/۱ درصد افزایش در رشد اقتصادی شده است. ملاحظه می‌شود که صداقت دولت در هر دو رژیم اثر مثبتی بر رشد اقتصادی داشته است، هرچند در رژیم دوم این اثر کاهش یافته است. ضریب برآوردی شاخص کیفیت نهادی

بازار در رژیم اول (قبل از رسیدن متغیر انتقال صداقت دولت به حدآستانه) اثری مثبت اما از نظر آماری بی‌معنایی داشته است. این در حالی است که در رژیم دوم (بعد از عبور متغیر انتقال صداقت دولت از حدآستانه) اثر شاخص کیفیت نهادی بازار معنادار شده و ضریب برآوردی آن برابر با ۰/۱۱۴ است، بدین‌معنا که در رژیم دوم یک درصد افزایش در کیفیت نهادی بازار منجر به ۰/۱۱۴ درصد افزایش در رشد اقتصادی شده است. ضرایب متغیرهای کنترلی موجود در مدل نیز بیانگر اثر مثبت و معنادار سرمایه انسانی، سرمایه فیزیکی سرانه، فناوری و تجارت خارجی بر رشد اقتصادی است. پس از برآورد مدل به روش PStR لازم است از عدم وجود رابطه غیرخطی اضافه در اجزای باقیمانده یا به عبارتی اجزای اخلال اطمینان حاصل کرد. فرضیه صفر این آزمون دال بر عدم وجود رابطه غیرخطی اضافی در اجزای خطاست و فرضیه مخالف بر وجود رابطه غیرخطی اضافی در اجزای خطا دلالت دارد. نتیجه آزمون مذکور در **جدول (۷)** گزارش شده است.

جدول ۷: نتیجه آزمون باقی نماندن رابطه غیرخطی اضافی در جزء خطا

آماره F	احتمال آماره
۱۵/۹۸	۰/۱۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

مطابق با نتایج **جدول (۷)**، با توجه به اینکه احتمال آماره F از ۰/۰۵ بزرگتر است، فرضیه صفر آزمون مبنی بر عدم وجود رابطه غیرخطی اضافه در اجزای خطا رد نمی‌شود. بدین‌ترتیب می‌توان از صحت مدل برآورد شده مطمئن بود.

نتیجه‌گیری و پیشنهادهای سیاستی

در مقاله حاضر که با هدف تحلیل اثرهای آستانه‌ای کیفیت نهادی بازار بر رشد اقتصادی با تأکید بر صداقت دولت در منتخبی از کشورهای در حال توسعه با درآمد متوسط رو به پایین طی دوره زمانی ۲۰۱۴-۲۰۲۲ و با روش StR انجام شد، نتایج زیر حاصل شد:

- شاخص صداقت دولت که به‌منزله کاهش فساد در بدنه دولت می‌باشد، متغیر انتقال برای تابع رشد اقتصادی کشورهای مورد مطالعه است که دارای یک حدآستانه می‌باشد و منجر به ایجاد دو رژیم حدی برای تابع رشد اقتصادی شده است، به‌طوری‌که مقدار حدآستانه شاخص صداقت دولت برابر با

۰/۰۱۷ درصد حاصل شده است. شیب تابع انتقال نیز برابر با ۰/۵۷ است که از سرعت انتقال از رژیم اول به دوم حکایت دارد. از طرفی شاخص صداقت دولت در هر دو رژیم اثر مثبت و معناداری بر رشد اقتصادی برجای گذاشته است که این نتیجه با نتایج مطالعات **حیدری هراتمه (۲۰۲۲)**، **حسنیمقدم و همکاران (۲۰۲۱)**، **محسنی زنوزی و همکاران (۲۰۱۷)**، **حیدری و همکاران (۲۰۱۴)**، **سرولو-روبو و همکاران (۲۰۲۳)** و **اوزیلماز (۲۰۲۲)** مطابقت دارد.

- شاخص کیفیت نهادی بازار که از میانگین دو شاخص نهاد تنظیم‌کننده بازار و نهاد تثبیت‌کننده بازار حاصل شده است، در رژیم اول اثر معناداری بر رشد اقتصادی نداشته اما با رسیدن متغیر انتقال (صداقت دولت) به حدآستانه و ورود به رژیم دوم اثر این شاخص بر رشد اقتصادی مثبت و معنادار است. بدین ترتیب تا زمانی که صداقت دولت پایین (فساد دولت بالا) بوده، کیفیت نهادی بازار اثر معناداری بر رشد اقتصادی نداشته است. با افزایش صداقت دولت (کاهش فساد دولت) بهبود کیفیت نهادی بازار منجر به ارتقای رشد اقتصادی شده است. بی‌معنا بودن اثر شاخص کیفیت نهادی در رژیم اول با نتیجه مطالعه **محمدی و ندیری (۲۰۱۴)** مطابقت دارد. اثر مثبت شاخص کیفیت نهادی بر رشد اقتصادی کشورهای منتخب در رژیم دوم با نتایج حاصل از مطالعات **یزدان‌شناس با حقوق و همکاران (۲۰۲۲)**، **پورعلی و همکاران (۲۰۲۱)**، **خیاط رسولی و همکاران (۲۰۲۱)**، **مبارک و همکاران (۲۰۱۸)**، **گوهری و همکاران (۲۰۱۸)**، **محمدی و ندیری (۲۰۱۴)**، **اوگبارو (۲۰۱۹)** سازگار است.

- سایر نتایج از اثر مثبت سرمایه انسانی، سرمایه فیزیکی سرانه، فناوری و تجارت خارجی بر رشد اقتصادی کشورهای منتخب طی دوره مورد مطالعه حکایت دارد که با نتایج مطالعات **پورعلی و همکاران (۲۰۲۱)** و **مبارک و همکاران (۲۰۱۸)** مطابقت دارد.

با توجه به اینکه متغیر صداقت دولت در هر دو رژیم به افزایش رشد اقتصادی منجر شده است و همچنین با افزایش خود و رسیدن به حدآستانه ۰/۰۱۷ درصد منجر به اثرگذاری بهبوددهنده کیفیت نهادی بازار بر رشد اقتصادی شده است، لازم است انجام اقدام‌هایی در جهت افزایش صداقت دولت یا به عبارتی کاهش فساد و رشوه‌خواری در دستور کار دولت‌های کشورهای مورد بررسی قرار بگیرد. از اقدام‌هایی که به کاهش فساد و در نتیجه افزایش صداقت دولت منتهی می‌شود، دسترسی هر چه بیشتر به اطلاعات شفاف است که باعث می‌شود معاملات پنهان، توافقات غیررسمی و تبادلات غیرقانونی در بازار کمتر شکل بگیرند. به‌منظور دسترسی به اطلاعات شفاف لازم است که محدودیت‌های موجود در زمینه افشای فسادهای مالی و اقتصادی برداشته شود تا عموم مردم به‌طور یکسان به این اطلاعات دسترسی داشته باشند. پژوهش حاضر که جهت تعیین کیفیت نهادی بازار که از میانگین نهادهای تنظیم‌کننده

(دربگیرنده میانگین دو شاخص مقررات و کنترل‌های اعمال شده در بازار اعتبارات و مقررات و کنترل‌های اعمال شده در بازار کار) و نهادهای تثبیت‌کننده بازار (شاخص دسترسی به پول سالم) بر رشد اقتصادی با تعیین نقش صداقت دولت در نحوه اثرگذاری کیفیت نهادی بازار بر رشد اقتصادی قبل و بعد از حدآستانه انجام شد با محدودیت‌هایی مواجه بود. دسترسی به داده‌های آماری تنها برای ۱۹ کشور در حال توسعه با درآمد متوسط رو به پایین و کامل نبوده، داده‌ها برای دوره‌های زمانی قبل از سال ۲۰۱۴ و بعد از سال ۲۰۲۲ منجر به محدود شدن قلمرو مکانی و زمانی پژوهش شد.

اظهاریه قدردانی

نویسندگان از حمایت و همکاری معنوی سردبیر محترم، داوران ناشناس و کارشناسان مجله برنامه‌ریزی و بودجه کمال تشکر را دارند. همچنین از زحمات ویراستاران علمی و ادبی نشریه قدردانی می‌شود.

منابع

الف) انگلیسی

- Abd Aziz, M. A., Ab Rahman, H., Alam, M. M., & Said, J. (2015). Enhancement of the accountability of public sectors through integrity system, internal control system and leadership practices: A review study. *Procedia Economics and Finance*, 28, 163-169. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01096-5](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01096-5)
- Ace moglu, D., & Robinson, J. A. (2010). The role of institutions in growth and development. <https://doi.org/10.5202/rei.v1i2.1>
- Acemoglu, D., Johnson, S., & Robinson, J. A. (2001). The colonial origins of comparative development: An empirical investigation. *American economic review*, 91(5), 1369-1401. <https://doi.org/10.1257/aer.91.5.1369>
- Acemoglu, D., Johnson, S., & Robinson, J. A. (2005). Institutions as the fundamental cause. <https://doi.org/10.3386/w10481> PMCid:PMC544586
- Ahmed, S., Mushtaq, M., Fahlevi, M., Aljuaid, M., & Saniuk, S. (2023). Decomposed and composed effects of economic freedom on economic growth in south Asia. *Heliyon*, 9(2). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e13478> PMID:36846654 PMCid:PMC9950822
- Benner, H., & de Haan, I. (2008). SAINT: A tool to assess the integrity of public sector organizations. *International Journal of Government Auditing*, 35(2), 16.
- Beyaert, A., Garcia-Solanes, J., & Lopez-Gomez, L. (2023). Corruption, quality of institutions and growth. *Applied Economic Analysis*, 31(91), 55-72. DOI:10.1108/AEA-11-2021-0297 <https://doi.org/10.1108/AEA-11-2021-0297>
- Bhattacharyya, Sambit. (2009). Unbundled institutions, human capital and growth. *Journal of*

- Comparative Economics, Elsevier*, 37(1): 106-120. <https://doi.org/10.1016/j.jce.2008.08.001>
<https://doi.org/10.1016/j.jce.2008.08.001>
- Cervelló-Royo, R., Devece, C., & Blanco-González Tejero, C. (2023). Economic freedom influences economic growth and unemployment: an analysis of the Eurozone. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 36(2), 2175007. <https://doi.org/10.1080/1331677X.2023.2175007>
- Chêne, M. (2014). The impact of corruption on growth and inequality. *Transparency International*, 1-11.
- Colletaz, G., & Hurlin, C. (2006). Threshold effects of the public capital productivity: an international panel smooth transition approach.
- Du, J., Li, W., Lin, B., & Wang, Y. (2018). Government integrity and corporate investment efficiency. *China Journal of Accounting Research*, 11(3), 213-232. <https://doi.org/10.1016/j.cjar.2017.03.002>
- E, Z. H. (2005). The exploration of our government integrity problems. *Legal Forum* 20 (6), 91-95.
- Easterly, W., & Levine, R. (2003). Tropics, germs, and crops: how endowments influence economic development. *Journal of monetary economics*, 50(1), 3-39. [https://doi.org/10.1016/S0304-3932\(02\)00200-3](https://doi.org/10.1016/S0304-3932(02)00200-3)
- Eftimoski, M., & McLoughlin, K. (2019). Housing policy and economic growth in China. *RBA Bulletin*, March, viewed, 31. Growth. Elsevier. p. 385.
- Gholizadeh, A. A., & Barati, J. (2011). The Impact of Housing and Non- Housing Investment on GDP in Open Economy: Case Study of Iran. *Journal of economics and regional development*, 18(1), 127-151. Doi:10.22067/erd.v18i1.13678
- Gohari, L., Karimi Moughari, Z., & Zaroki, S. (2018). An Interactive Effect of Institutional Quality and Banking Development on Economic Growth: The Applied of Financial Combined Indicator. *Quarterly Journal of Applied Theories of Economics*, 5(1), 183-212. https://ecoj.tabrizu.ac.ir/article_7109_02f5bc9e75eb49ce86f837348f99be74.pdf
- Gonzalez, A., Teräsvirta, T., Van Dijk, D., & Yang, Y. (2017). Panel smooth transition regression models.
- Gupta, S., Davoodi, H. R., & Tiongson, E. (2000). Corruption and the provision of health care and education services. <https://doi.org/10.2139/ssrn.879858>
- Gwartney, J., Lawson, R., Hall, J., Murphy, R., Djankov, S., & McMahon, F. (2022). Economic freedom of the world: 2022 annual report. Fraser Institute. <https://doi.org/10.53095/88975001>
- Gyimah-Brempong, K. (2002). Corruption, economic growth, and income inequality in Africa. *Economics of governance*, 3, 183-209. <https://doi.org/10.1007/s101010200045>
- Hall, R. E., & Jones, C. I. (1999). Why do some countries produce so much more output per worker than others? The quarterly journal of economics, <https://doi.org/10.1162/003353599555954>
- Hasanimoghadam, R., Farhang, A., Abounoori, A., & Mohammadpour, A. (2021). The effect of corruption control and economic policies on economic growth in the Middle East and North Africa (MENA). *Journal of Econometric Modelling*, 6(4), 61-91. Doi: 10.22075/jem.2021.24662.1643
- Heidari Haratemeh, M. (2022). Investigating the Impact of Corruption on Investment and Economic Growth. *Iranian Pattern of Progress*, 10(2), 135-160. Dor: 20.1001.1.23295

599.1401.10.2.3.9

- Heidari, H., Alinazhad, R., Mohseni Zonozi, S. J., & Jahangirzadeh, J. (2014). An Investigation of Corruption and Economic Growth Nexus: Some Evidence from D-8 Countries. *Economics Research*, 14(55), 157-183. https://joer.atu.ac.ir/article_926_fd74a9de310a6d34ebf694bb430eabad.pdf
- Huberts, L. W., Kaptein, M., & Lasthuizen, K. (2007). A study of the impact of three leadership styles on integrity violations committed by police officers. *Policing: an international journal of police strategies & management*, 30(4), 587-607. <https://doi.org/10.1108/13639510710833884>
- khayyat rasouli M, aleemran R, mehregan N, mohammadzade P. The impact of Government Effectiveness and type of financial systems on the economic growth of selected Islamic countrieis. *mieaoi* 2021; 9 (33) :89-119. URL: <http://mieaoi.ir/article-1-968-fa.html>
- Knack, S., & Keefer, P. (1995). Institutions and economic performance: cross-country tests using alternative institutional measures. *Economics & politics*, 7(3), 207-227. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0343.1995.tb00111.x>
- Kyrychenko, V. (2018). Indonesia's Higher Education: Context, Policy, and Perspective. *Asian Journal of Contemporary Education*, 2(2), 159-172. <https://doi.org/10.18488/journal.137.2018.22.159.172>
- Liu, S.S. (2003). The debate on government credit. *China Legal Sci.* 20 (3), 32-38. <https://www.jstor.org/stable/26653276>
- Mauro, P. (1995). Corruption and growth. *The quarterly journal of economics*, 110(3), 681-712. <https://doi.org/10.2307/2946696>
- Mohammadi T, Nadiri M. (2014). Investigating Effect of Market Creating Institutions and Other Institutions on Economic Growth (Cross Country Approach). *QJER*; 13 (4) :177-207 URL: <http://ecor.modares.ac.ir/article-18-2702-fa.html>
- Mohseni Zonouzi, S. J., Hekmati Farid, S., & Talebpour, S. (2017). The Impact of Corruption and Liquidity Control on Economic Growth in Selected Developing Countries. *Journal of Economics and Modelling*, 7(28), 85-106. Dor:20.1001.1.24765775.1395.7.28.4.9
- Mubarak, Asghar, Hejbar Kiani, Kambyz, Memaranjad, Abbas, Pikarjo, Kambyz. (2018). Investigating the effects of institutional quality, property rights and human capital on economic growth (case study of D8, G7 countries). *Applied Economics*, 9(28), 1-14. Dor: 20.1001.1.22516212.1398.9.0.7.9
- Mwirigi, F. S., Muthaa, G., Mutisya, S., & Ronoh, R. (2017). Perceived Influence Of Communication At Home On Secondary School Students' Academic Performance In Meru County, Kenya. *International Journal of Asian Social Science*, 7(2), 161-168. <https://doi.org/10.18488/journal.1/2017.7.2/1.2.161.168>
- Nafi., N. B., & Kamaluddin, A. (2019). Good Governance and Integrity: Academic Institution Perspective. *International Journal of Higher Education*, 8(3), 1-12. <https://doi.org/10.5430/ijhe.v8n3p1>
- North, D.C. (1990). Institutions, Institutional Change and Economic Performance. Cambridge University Press, Cambridge. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511808678>
- Ogbaro, E. O. (2019). Threshold Effects of Institutional Quality in the Infrastructure-Growth Nexux. *Journal of Quantitative Methods*, 3(2), 45-61. <https://doi.org/10.29145/2019/jqm/030203>

- ÖZYILMAZ, A. (2022). The role of economic freedoms in economic growth. *Journal of Management and Economics Research*, 20(3), 59-74. DOI:10.11611/yead.1144488
- Pourali, Munireh; Rajaei, Yadollah; Dalmanpour, Mohammad .(2021). Effects of macroeconomic and institutional variables on the economic growth of selected developing countries, *Applied Economics Quarterly*, (10) 32-33: 96-79. <https://sanad.iau.ir/fa/Article/803991?FullText=FullText>
- Pritchett, L. (2022). National development delivers: and how! and how?. *Economic Modelling*, 107, 105717. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2021.105717>
- Review of Economics and Institutions, 1(2), 1 -33.
- Rodrik, D. (2005). Growth strategies. *Handbook of Economic Growth* 1 (1): 967-1014. [https://doi.org/10.1016/S1574-0684\(05\)01014-2](https://doi.org/10.1016/S1574-0684(05)01014-2)
- Rodrik, D. (2007). Institutions for High-Quality Growth in One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions, and Economic Growth. Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400829354>
- Rodrik, D., Subramanian, A., & Trebbi, F. (2004). Institutions rule: the primacy of institutions over geography and integration in economic development. *Journal of economic growth*, 9, 131-165. <https://doi.org/10.1023/B:JOEG.0000031425.72248.85>
- Sameti, M., Shahnazi, R., & dehghan shabani, Z. (2010). Property Right, Regulation and Economic Growth. *Iranian Journal of Economic Research*, 15(44), 85-109. https://ijer.atu.ac.ir/article_3394.html
- Shahbazi, K., & Saeidpour, L. (2013). Threshold Effects of Financial Development on Economic Growth in D-8 Countries. *Economic Growth and Development Research*, 3(12), 38-21. Dor:20.1001.1.22285954.1392.3.12.2.6
- Snowdon, B., & Vane, H. R. (2005). Modern macroeconomics: its origins, development and current state. Edward Elgar Publishing.
- Tanzi, V., & Davoodi, H. (1998). Corruption, public investment, and growth. In *The Welfare State, Public Investment, and Growth: Selected Papers from the 53 rd Congress of the International Institute of Public Finance* (pp. 41-60). Springer Japan. https://doi.org/10.1007/978-4-431-67939-4_4
- Turrey, A. A., & Maqbool, T. (2018). Relationship between Economic Growth and Poverty: A Study of Developing and Less Developed Countries. Towards Excellence: An Indexed Refereed. *Journal of Higher Education*, 10(1), 51-57. <https://www.researchgate.net/publication/330900686>
- Yazdanshenas Bahoghogh, M., Khalili, F., Afshari rad, M., & Hashemi Dizaj, A. (2022). The Non-Linear Effects of Good Governance Index and Natural Recourses Abundance on Economic Growth in D8 Countries (Smoothing Transition Regression in Panel Data). *Journal of Development and Capital*, 7(1), 157-180. doi: 10.22103/jdc.2021.18367.1164
- Zou, D.S. (2004). The absence of government's good faith and approach to remold. *J. Chongqing Univ. (Soc. Sci. Ed.)* 10 (3), 45-48. <https://www.heritage.org/index/freedom-from-corruption>

نحوه ارجاع به مقاله:

نواح، عاطفه؛ قبادی، سارا، و شریفی‌رنانی، حسین (۱۴۰۳). تحلیل اثرهای آستانه‌ای کیفیت نهادی بازار بر رشد اقتصادی با تأکید بر صداقت دولت. *برنامه‌ریزی و بودجه*، ۲۹(۲)، ۹۵-۱۱۹.

Navvah, A., Ghobadi, S. & Sharifi Renani, H. (2024). The Threshold Effects of Market Institutional Quality on Economic Growth with an Emphasis on Government Integrity. *Planning and Budgeting*, 29(2). 95-119.

DOI: <https://doi.org/10.52547/jpbud.29.2.95>

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to Planning and Budgeting. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

